

Querido don Ramón:

Ahí lle mando esos recortes de prensa que lle poden interesar. Tamén lle mando as fotos de que lle falaba, tiradas no colexio das Franciscanas, e o folleto da Cultural Ourense.

A clausura do curso de galego foi moi interesante. O acto tivo unha dignidade e elegancia que penso han ser moi beneficiosas pro futuro. A xente recollía os diplomas con gran emoción, e a prensa, como pode ver, destacou a velada. O Lorenzo estivo ben, moito mellor do que eu agardaba.

O peor foi o problema que plantexou o Ferro Couso. Resulta que cando lle presentaron os rapaces o cartel anunciador do "Día das Letras" e o programa de man que lle adxunto, enrabexouse todo porque non consultara coel e porque o programa non estaba autorizado pola Delegación de Turismo. Os rapaces díxéronlle que sí, que estaba sellado, pro Ferro pensaba que dito sello soito indicaba o feito do depósito. Despois de discutir, acordaron consultar con Delegación, que dixu que sí, que podían distribuílo. O Ferro entón foise á Delegación — eu estiven coel cinco minutos antes — e preguntoulle ó Delegado se realmente se daba conta do que autorizaba. O Delegado respondíulle que sí, pro Ferro insistiu e traducíulle o poema que figuraba no programa (o Delegado é aragonés), e díxelle que o pensase, que lle podía traer complicacións. Entón acudiron ó Gobernador, que non autorizou a distribución do folleto máis que en Ourense. Agora queren botar ó Ferro.

Lástimur de incidente, pois o demais saín moi ben.

Hoxe chegoume carta de Coarzo, onde me di que Sesame fixo os deseños prós "Lanxaras". Están impecante.

Hasta o sábado. Nós estaremos en casa todo o día.

Apertur pm todos,

Carlos

"EU SON UN FACEDOR DE VERSOS"

HAI QUE DEIXAR A CADA POETA COA SUA PROPIA IDEA DA POESIA PRA QUE SE REALICE ENTEIRAMENTE"

Poeta —«non me chames poeta; eu son un facedor de versos»— e autor teatral premiado. Premiado por «Abrente», a agrupación cultural de Ribadavia, no seu primeiro certamen de teatro en galego. Faláramos fai uns días con Manoel María, despois dunha conferencia, organizada por «Auriense», sobor da poesía galega da posguerra. Non sabíamos que concurría a o premio de «Abrente». Oxe é noticia polo teatro. A nosa conversa foi sobor da poesía:

—Hai moitas tendencias, que non están debidamente clarificadas, porque hai unha serie de interferencias de escolas. De todas formas, eu penso que a poesía galega de oxe é unha das millóns líricas peninsulares, tendo en conta que hai moi bós poetas en Portugal e que hai en Cataluña un poeta de verdadeira dimensión universal, Salvador Espriu.

Galicia e Portugal, dúas terras irmáns, Manuel María falou dos poetas portugueses...

GALICIA E PORTUGAL

—¿Qué vinculación pode existir entre a poesía galega e a de Portugal?

—Da idade Media existiu unha gran vinculación. Eu vou con bastante frecuencia a Portugal. Lígame amizade personal a moi-

MANOEL MARIA

tos grandes poetas portugueses actuais e eu coído que desde o século XVIII a poesía portuguesa está xa moi desvinculada da galega. Unha das cousas que perdura aínda na nosa poesía é certo ruralismo, que se vai superando. Nembargantes, a poesía portuguesa, posibelmente por influencia da cultura francesa, que foi moi grande, e da cultura inglesa, foi superando mais ou menos estas particularidades. De todos xeitos, hai algún gran poeta portugués, que volve a un certo ruralismo, pro hai outros poetas portugueses que influiron moito na marcha da lírica galega.

Galicia e o seu momento cultural. Galacia e o seu momento económico. Galacia e o seu momento emigratorio. Poesía como reflexo dunha circunstancia de vida.

—¿Cómo debe ser a poesía galega de oxe?

LIMITAR A POESIA A UN XEITO DETERMINADO, E MATALA

—A eso sin que non sabría respostar. Eu coído que depende do poeta; o marcar así un rumbo a poesía, sería limitala e forzala. Hai que deixar a cada poeta coas súa propia idea da poesía e que se realice enteira- mente. O limitar a poesía a un xeito determinado é empobrecela e, polo tanto, matala. Por exemplo, cecáis a peor poesía da historia foi a do dzaioito, porque tiña un afán didáctico. Entón resulta que mataron a poesía e o didactismo que iles intentaban meter nos seus poemas morreu tamén.

—Libertade, claro, poética. Nembargante; oxe fálase en contra da poesía das froles e do abstracto. ¿Cabe, Manoel María, unha poesía da natureza, das froles ou do abstracto, no mundo de oxe?

—Eu penso que sí, que a poesía é a linguaxe máis íntima do home e o home non e soio unha cousa. O home e un ser social, que ten que loitar pola supervivencia, pró é tamén un ser que ten unhas necesidades, vamoslles a chamar espirituales. Nada millor que un poeta si escoita a voz do seu propio ser, o pode dar. Agora ben, eu penso que o poeta, no mundo en que estamos, debe darse a outras cousas, ó urxente. E o caso, por exemplo, de Neruda que, o mesmo tempo que fixo unha gran poesía colectiva, a do «Canto xeneral», fía unha poesía intimista, de primeira calidade, como poden ser os vinte poemas de amor. Tamén o fixeron, Celso Emilio, entre nós, ou Espriu...

—A poesía debe darse —tamén— ó urxente. ¿Cál será o papel da poesía na sociedade de oxe?

DEFASE ENTRE A XENTE E O POETA

—Eu penso que moi importante. O que pasa é que hai un certo defase entre a xente e o poeta. Iste defase eu penso que é culpa da educación. Os nenos non se lles ensina a ler poesía nas escolas. A poesía menospreciase é a poesía necesita un certo esforzo tamén por parte do lector. No momento en que suba o nivel cultural da xente a xente asimilará millor a poesía e sentirase tamén menos soia. Isto quere decir que a poesía pode axudar a resolver os problemas do home. Agora, o que

penso é que o poeta debe facer a súa obra e que non é o problema de rebaixar o poeta a nivel da xente, senon o contrario, subir o nivel da xente, pra que a xente poida csegar o nivel do poeta. Isto é un problema, non soio de educación, senon de cultura no verdadeiro senso que debe ter a palabra.

Rematamos a nosa conversa perguntando cál poder ser o papel das últimas xeneracións na poesía galega:

INFLUENCIA DE CELSO EMILIO NAS NOVAS XENERACIOS

—Eu conozco mais ou menos a marcha da poesía galega. Pra min Celso Emilio Ferreiro marcou unha época da poesía galega. Agora, os poetas novos de Galicia están aínda cada ún baixo unha influencia mais ou menos visible dun lado ou do outro como é natural; están intentando acadar súa personalidade. Penso que hai personalidades moi fortes. Pra min as mais caras, son, en primeiro lugar, Margarita Ledo Anión, que traxo unha poesía pecha, obscura, nembargante, feita cunha grande lucidez. Mais a nivel popular están un Lois Diéguez ou estamén un Darío Kohan Cabanque é un verdadeiro mestre no dominio do verso. Outra faceta tamén interesante paréceme do Lois Alvarez Pousa, que traxo un senso relixioso a nosa poesía que non o tivo desde o século XIX. O que pasa é que Pousa é tamén un poeta que se está facendo.

—¿Qué papel ten o poeta Manoel María na poesía de oxe?

—Eu non sei; de min soio decir que escribo versos; ago si fago poesía ou non, co que hai que agardar a ver que queda todo esto.

ALFREDO VAR

Brillante clausura del Curso de Lengua y Literatura Gallegas

Interesante conferencia de Ramón Lorenzo

A las ocho de la tarde de ayer, con motivo de la conmemoración del "Día das Letras Galegas", la Agrupación Cultural Auriense ha celebrado el solemne acto de clausura del Curso de Lengua Galega que se ha venido desarrollando en nuestra ciudad con numerosa asistencia de alumnos al mismo.

El acto se ha celebrado en el salón del Colegio Marista "Santa María" presidiendo el catedrático de Lingüística Románica de la Universidad de Valladolid, don Ramón Lorenzo; el vicepresidente de la Agrupación, don Carlos Guitián Rodríguez y el escritor y profesor del curso, don Carlos Casares Mourino, asistiendo numerosos alumnos y público.

Se inició con una conferencia a cargo de don Ramón Lorenzo, que fue presentado por Carlos Casares. Glosó el acierto de la "Auriense" en la organización de este curso; el de que fuese aceptado por la Universidad de Santiago y el de contar, para esta clausura, con la presencia y colaboración del profesor Lorenzo, del que hizo un justo panegírico sobre su carrera y su importante labor de erudición desarrollada en estos últimos años, sobre todo por su obra sobre la Crónica General y la Crónica de Castilla, que editará el Instituto de Estudios Orensanos "Padre Feijoo", sus traducciones del alemán, sus obras de poesía y otras numerosas publicaciones.

El profesor Lorenzo pronunció seguidamente una conferencia sobre problemas de la lengua gallega en general, dedicando un recuerdo al arzobispo Lago, motivo de la conmemoración de este año en el "Día das Letras Galegas". Comienza diciendo que, en el aspecto idiomático, es frecuente entre los escritores gallegos la falta de una norma lingüística. Este polimorfismo lleva a la literatura

actual a una falta de unidad que es conveniente combatir. Para ello es consecuente el trabajar en equipo, por personas especializadas y eliminar este poliformismo de la literatura, del idioma escrito, pues cada escritor gallego impone su norma. Una entidad capacitada, como la Universidad, tiene el deber de eliminar estas variadas normas.

Señala como el gallego y el portugués nacen de los siglos XIII y XIV con notables diferencias, que se acentúan ya en el XIX, donde surge el acercamiento del gallego hacia el portugués. El portuguesismo no nos lleva a nada, pues sería tan vano como pretender acercar el portugués al gallego.

Como formas viciosas de la literatura gallega cita, en primer lugar, el hipergallegismo, o pretensión de lograr formas en textos gallegos con la manía de huir del castellano, inventando, incluso, palabras que no existen en el lenguaje y señalando numerosos ejemplos. Aborda después el problema de los arcaísmos, con los cuales hay escritores que tratan de mantener grafismos cuyo uso no tiene valor fonético. Se detiene a considerar formas dialectales que aparecen en frases hechas y que se toman como normativa general; la incorporación moderna de formas medievales ya desaparecidas; los vul-

garismos, con la confusión de lo vulgar y lo popular, incorporando formas vulgares para huir del castellano; los portuguesismos, los dialectismos, las formas extrañas, las vulgaridades fonéticas y la formación de plurales.

Durante su conferencia, dicha con gran amenidad y sencillez, aportó numerosísimos ejemplos, muchos e ellos curiosos, y dando razones filológicas de su falta de sentido. Finalizó diciendo que los escritores gallegos deben de eliminar su concep-

to personal del idioma y sujetarse a una norma; norma que el Instituto de la Lengua Gallega de la Universidad Compostelana está señalando para evitar la confusión que todavía reina en muchos aspectos de la literatura gallega actual.

Al final de su interesante disertación fue largamente aplaudido, pues consistió en una especie de "limpieza a fondo" en el idioma gallego.

Seguidamente se procedió a la entrada de diplomas de aprovechamiento expedidos por el Instituto de Lengua Gallega de la Universidad de Santiago, así como los diplomas de asistencia al Curso por la Agrupación Cultural Auriense.

Los alumnos aprobados en este curso de Lengua y Literatura gallega son los siguientes: María Teresa Cortón Álvarez, Manuel Guedé Oliva, Joaquín Vales Rodríguez, José Luis González M. Garra, Milagros Leal Francisco, Norberto Tabarés Feijóo, Juan Cid Estévez, María Teresa Álvarez Cid, María Teresa Lorenzo Álvarez, Francisco J. Martínez Vicente, José Fernández López, José Seoane Otero, María Asunción Seoane Suárez, María Jesús Fernández Suárez, José Antonio García Rodríguez, Marcos Valcárcel López, María José Justo Martín, María de los Angeles Pardo González, Ángel Manuel Sierra Gómez, Balbino Álvarez

Rodríguez, Rosa Vázquez Tesouro, Pilar Losada López, María Mercedes Suárez Mallón, Salvador Rey Rodríguez, María Asunción Montero Pérez, Carlos Guitián Rodríguez, María Consuelo Armesto, Antonio Romasanta Vilarchao, María del Carmen Eguleta Franco, Marina Sánchez García, José Grande Casas, Mariano López López, Marisol Lorenzo Álvarez, María Dolores Novoa Iglesias, Delfina Meire Dorado, José Francisco Cid Álvarez, Juan Fernández Álvarez, María del Carmen Salve, Antonio Álvarez Cabo, María de los Angeles Fernández Peral, Julia Francisco García, Miguel Rosales García, María Saco Dafonte, Manuel de la Fuente Saco, Avelino Atanes Seoane, Bieito Fernández Álvarez, Julia Rodríguez Caneiro, Concepción Salgado Carneiro, María Jesús Maestre del Rey, Sara Vidal Rodríguez, Alberto Fernández Rodríguez, Luis Taboada Camoeriras, Blanca Doniz de Paz, Luis Carlos de Paz Doniz, Dolores Suárez Breñaña, Carmen Orbán Reverter, María García Gómez, José Lino Vázquez Monjardín, María Teresa Fernández de Rivera, Josefa Martínez Salbado, Antonio Fernández Iglesias, Antonio Fernández Álvarez, José María Ferrero Pérez, José M. Fernández Losada, Nemi Fernández Pereira, Manuel B. Diz Rodríguez, Camilo Alén Fernández, Dora Meire Fernández y Tomás Bóveda Gómez.

